

Bijlage 21 – Woorden leren zonder computer

Kaartjesmethode (Henneman, 1990)

- Schrijf alle woorden op een kaartje (aandacht voor de orthografische vorm en schrijfmotoriek). Schrijf de betekenis op de achterzijde.
- Leg de kaartjes op een stapeltje voor je.
- Spreek een woord uit en kijk er goed naar (aandacht voor de fonologische en orthografische vorm). Geef de betekenis.
- Draai het kaartje om, spreek het woord nogmaals uit en schrijf het op (aandacht voor de fonologische, orthografische vorm en de schrijfmotoriek).
- Controleer of je het goed geschreven hebt (aandacht voor controle van de orthografische vorm).
- Als je de betekenis wist en het woord goed geschreven hebt, leg je het kaartje links van je. Als je de betekenis niet wist of je had het woord fout geschreven, leg je het rechts.
- Wanneer je alle kaartjes gehad hebt, begin je opnieuw met het rechter stapeltje (herhalen).
- Ga door totdat alle kaartjes links liggen.
- Schud dan de kaartjes en herhaal de opdracht een paar uur later (herhalen).

Handcomputer

De handcomputer is een roulerend systeem van kaartjes, waarbij er veel aandacht is voor herhaling op de lange termijn (Mondria & Mondria-de Vries, 1991). De leerlingen gebruiken kaartjes met een selectie van lastige woorden die in verschillende bakjes gezet kunnen worden. De handcomputer is bijv. een schoenendoos, die met behulp van schotjes verdeeld is in vijf delen.

- Leerlingen schrijven op de voorkant (met blauw) het Nederlandse woord en op de achterkant (in rood) de vertaling in de moderne vreemde taal. Op de voorkant kan bovendien het nummer van de les en eventueel het nummer van het woord binnen die les staan. Informatie die de leerling helpt het woord te onthouden, zoals bekende stukjes, of ezelsbruggetjes kunnen erbij komen.
- De kaartjes komen in het eerste bakje, het leerbakje.
- Zo kan de leerling steeds nieuwe woorden toevoegen in het eerste bakje.
- Nadat er woorden zijn toegevoegd, kan een woord doorschuiven. Dit gebeurt wanneer de leerling het woord zonder moeite weet te vertalen.
- Hoe beter de leerling het woord kent, hoe verder naar achteren het woord in de handcomputer komt. Bakje vijf is het opslagbakje. Op ieder doorschuifmoment trekt de leerling tien willekeurige kaartjes uit dit bakje. Woorden die daarvan vergeten zijn, gaan weer terug in bakje 1.

Flapmethode

De flapmethode is vooral bedoeld wanneer de leerling moeite heeft met de geschreven vorm van de te leren woorden. Een van de uitgangspunten is dat de leerling alleen blijft oefenen met de woorden die fout gingen. De methode werkt als volgt:

- Nadat de leerling de woorden al een keer heeft geleerd, neemt hij een A4-blad liggend (*landscape*) voor zich. Aan de linkerkant maakt hij van boven naar beneden eerst een vouw in het papier. Dat gebeurt op ongeveer tien cm van de linkerrand van het blad.
- De leerling schrijft links van de vouw de woorden die hij moet kennen in het Nederlands op. Daarna schrijft hij – uit zijn hoofd – de vertaling in de moderne vreemde taal op. Vervolgens controleert hij met behulp van het boek de vertaling.
- Bij foute vertalingen zet hij links op het blad een kruisje voor het Nederlandse woord. De fouten worden nog eens goed bekeken en dan moet de leerling proberen het woord nu weer zo goed mogelijk in te prenten.

- De leerling vouwt nu het rechtergedeelte van het blad om, waarbij de rechterbuitenkant op de vouw komt te liggen. De woorden die nog niet goed gingen, worden nu nog een keer opgeschreven, maar nu op de omgevouwen 'flap'. De woorden worden nog een keer gecontroleerd.
- De woorden die nog fout gaan, worden apart op een kaartje geschreven, waarbij de nog fout geschreven gedeelten met een marker worden gekenmerkt.

De methode kan op een aantal punten aangepast worden, zodat deze beter aansluit bij de specifieke leerstijl en leerproblemen van de desbetreffende leerling met name bij de moderne vreemde talen.

- Begin met een instapdictee waarbij de leerling luistert naar de (Engelse, Franse, Duitse) woorden. Vervolgens schrijft hij alleen de fout geschreven woorden in het Nederlands in de linkerkolom.
- Oefen alleen via de flapmethode de woorden die niet in te prenten zijn via de 'handcomputer'.
- Creëer een extra kolom waarin de leerling opschrijft (via een afkorting of symbool) wat hem opvalt aan de fout geschreven woorden:
 - Zit er een bekend stukje in?
 - Lijkt het op een kapstokwoord dat je kent?
 - Herken je een regel?
 - Kun je een ezelsbrug verzinnen?
 - Als je al deze vragen met nee hebt beantwoord, dan moet je de lastige letters onthouden.

Zie voor meer informatie de website van Van Berkel en Hoeks, www.dyslexie-en-vt.org.

Voor het maken van kaartjes kunt u ook gebruikmaken van de printoptie woordkaartjes in het overhoorprogramma *Wrts* (www.wrts.nl).